

ΑΝΩΤΑΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ

(Άρθρο 23(3)(δ) του Ν. 33/1964 – Μεταβατικές Διατάξεις)

(Έφεση Κατά Απόφασης Διοικητικού Δικαστηρίου Αρ. 135/2021)

6 Απριλίου, 2026

[ΨΑΡΑ-ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ, ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΗ, ΚΑΛΛΙΓΕΡΟΥ, Δ/ΣΤΕΣ]

ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΓΕΛΑΔΟΤΡΟΦΩΝ (ΠΟΑ) ΛΤΔ,

Εφεσείοντες,

v.

ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ,

Εφεσιβλήτων.

Αθ. Αθανασιάδου (κα) για Γεωργιάδης & Πελίδης ΔΕΠΕ και Μ. Ζιβανάρης για Ε. Οικονόμου & Σία ΔΕΠΕ, για τους Εφεσείοντες.

Δ. Καλλή (κα), Ανώτερη Δικηγόρος της Δημοκρατίας για τον Γενικό Εισαγγελέα, για τους Εφεσιβλήτους.

ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ: Η ομόφωνη απόφαση του Δικαστηρίου θα δοθεί από τη Δικαστή Ψαρά-Μιλτιάδου.

Α Π Ο Φ Α Σ Η

ΨΑΡΑ-ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ, Δ.: Η προσβαλλόμενη δια της Προφυγής απόφαση, αφορούσε τις εξής παραβιάσεις εκ μέρους των Εφεσειόντων-Αιτητών:

(α) παράβαση του **Άρθρου 3(1)(α) του περί Προστασίας του Ανταγωνισμού Νόμου, Ν.13(Ι)/20081** (ο Νόμος) αναφορικά με την πρακτική της σύναψης συμβάσεων αποκλειστικής διάθεσης νωπού αγελαδινού γάλακτος με τους αγελαδοτρόφους μέλη των Εφεσειόντων, οι οποίες περιλαμβάνουν συγκεκριμένους τυποποιημένους όρους καθορισμού των τιμών αγοράς του νωπού αγελαδινού γάλακτος. Επιβλήθηκε διοικητικό πρόστιμο ύψους €600.000.

(β) παράβαση του **Άρθρου 3(1)(β) του Νόμου**, αναφορικά με την πρακτική της σύναψης συμβάσεων ως άνω, οι οποίες περιλαμβάνουν επιβολή ρητρών αποκλειστικότητας και μη ανταγωνισμού. Επιβλήθηκε διοικητικό πρόστιμο €600.000.

(γ) παράβαση του **Άρθρου 3(1)(β) του Νόμου** αναφορικά με την πρακτική του μέτρου Ομαλής Παραγωγής Γάλακτος (ΟΠΓ). Επιβλήθηκε πρόστιμο €100.000.

1 Σημειώνεται πως ο **Ν.13(Ι)/2008** έχει πλέον καταργηθεί και έχει αντικατασταθεί με τον **Ν.13(Ι)/2022**.

(δ) παράβαση του **Άρθρου 6(1)(α) του Νόμου** αναφορικά με τον καθορισμό και/ή την επιβολή υπερβολικών και αθέμιτων τιμών (η δεσπόζουσα επιχείρηση). Επιβλήθηκε πρόστιμο €800.000.

Οι Εφεσείοντες προσέφυγαν στο Διοικητικό Δικαστήριο σε σχέση με την καταδίκη τους και την επιβολή των ως άνω ποινών.

Το Διοικητικό Δικαστήριο στη μακροσκελή του απόφαση ημερ. 24.9.2021 (88 σελίδες) εξέτασε τα προβαλλόμενα από τους Εφεσείοντες θέματα εναντίον της διοικητικής απόφασης των Εφεσιβλήτων και όσα άλλα συναφή προέκυψαν από τις εισηγήσεις των μερών και απέρριψε την Προσφυγή. Εξ ου και η παρούσα έφεση, η οποία ουσιαστικά επαναφέρει σχεδόν όλα τα αποφασιζόμενα δια της Προσφυγής θέματα, διατυπωμένα σε εννέα λόγους έφεσης, οι οποίοι μπορούν να καταταχθούν για σκοπούς ευχερέστερης εξέτασης τους ως ακολούθως:

Α' Ομάδα Λόγων Έφεσης (1, 2, 6, 7), η οποία αφορά στα συμπεράσματα-ευρήματα του Πρωτόδικου Δικαστηρίου (και βεβαίως τα εκ της Διοικητικής Απόφασης σχετικά) πως υπήρξε παραβίαση του Νόμου στα πιο πάνω σημεία. Συναφώς πλήττεται το πρωτόδικο συμπέρασμα πως διεξήχθη δέουσα έρευνα, ότι απουσίαζε οποιαδήποτε πλάνη και ότι εν πάση περιπτώσει η κρίση της διοίκησης αφορούσε τεχνικής φύσεως θέματα.

Β' Ομάδα Λόγων Έφεσης (3, 5, 8 και 9), η οποία αφορά τις θέσεις περί έλλειψης αμεροληψίας της Προέδρου της Επιτροπής, το θέμα του χειρισμού της εξαίρεσης της Προέδρου από τους Εφεσίβλητους, το ζήτημα που είχε τεθεί ότι οι Εφεσίβλητοι ενεργούν ως εξεταστές και δικαστές σε συνδυασμό με το γεγονός του περιορισμένου, κατά τη θέση τους, ελέγχου του ακυρωτικού Δικαστηρίου και ότι αυτό αντίκειται στο **Άρθρο 30 του Συντάγματος** και στα **Άρθρα 6 και 13 της ΕΣΔΑ**. Στην ίδια ομάδα εντάσσεται ο Λόγος 9 με τον οποίο οι Εφεσείοντες παραπονούνται ότι λανθασμένα το Πρωτόδικο Δικαστήριο αποφάσισε ότι δεν υπήρξε παραβίαση του δικαιώματός τους για πρόσβαση στα στοιχεία του φακέλου, με αποτέλεσμα να μην τηρείται το αξίωμα της δίκαιης δίκης.

Γ' Ομάδα Λόγων Έφεσης (4) που αφορούσε την ποινή, ως προς το ότι λανθασμένα κρίθηκε πρωτοδίκως πως υπήρχε συνεχόμενη παράβαση και ότι αυτό συνιστά «επιβαρυντική περίπτωση».

Προσεκτική ανάγνωση των Λόγων Έφεσης μας οδηγεί στο αναπόφευκτο συμπέρασμα πως είναι αναγκαία η πρόταξη των Λόγων της Β' Ομάδας, αφού τυχόν επιτυχία τους θέτει εκ ποδών την όποια καταδίκη και ποινή, πλήττουσα την ίδια τη βασιμότητα και εγκυρότητα της όλης διαδικασίας.

Εξέταση των Λόγων Έφεσης της Β' Ομάδας (3, 5, 8 και 9)

Οι Εφεσείοντες προέβαλαν έντονα το ζήτημα προκατάληψης της Προέδρου της Επιτροπής Ανταγωνισμού.

Υποδεικνύουν δε, ειδικά με τον τρίτο Λόγο Έφεσης ότι υφίσταται σφάλμα του Πρωτόδικου Δικαστηρίου ότι οι Εφεσείοντες δεν απέδειξαν με επαρκή βεβαιότητα προκατάληψη της Προέδρου των Εφεσιβλήτων. Αυτό το σφάλμα, η πλευρά των

Εφεσεϊόντων το συσχετίζει με τη διατύπωση στην οποία προέβη το Πρωτόδικο Δικαστήριο ότι οι Εφεσεϊόντες δεν απέσεισαν το βάρος απόδειξης για την προκατάληψη της Προέδρου της Επιτροπής.

Είναι χρήσιμο να δούμε με ποια στοιχεία ή αναφορές εδόθη το έρεισμα στους Εφεσεϊόντες να προβάλουν θέμα έλλειψης αμεροληψίας της Προέδρου της Επιτροπής. Πρόκειται για δύο θέματα:

(α) Δύο δημοσιεύματα της εφημερίδας ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ημερ.30.5.12 και 7.8.12 αντίστοιχα, αναφορικά με την αυτεπάγγελτη έρευνα της Επιτροπής εναντίον των Εφεσεϊόντων, στα οποία δημοσιεύματα περιέχονται οι αναφερόμενες ως δηλώσεις της Προέδρου της Επιτροπής. Σύμφωνα με το Πρωτόδικο Δικαστήριο «... το πρώτο δημοσίευμα ημερ.30.5.12 στηρίζετο στον ισχυρισμό ότι η Πρόεδρος της Επιτροπής έκανε λόγο σε «άθλο της Επιτροπής να τα βάλει με έναν τεράστιο οργανισμό». Αναφορικά με το δημοσίευμα ημερ.7.8.12, το Πρωτόδικο Δικαστήριο αναφέρει το εξής: «σύμφωνα με την πλευρά του αιτητή, περιέχονται δηλώσεις της Προέδρου της Επιτροπής, με τις οποίες επιρρίπτονται δημόσια ευθύνες στον Π.Ο.Α. για την έλλειψη γάλακτος στην αγορά και του αποδίδεται κακόβουλη συμπεριφορά ως προς αυτό ...»

(β) Οι αναφορές ημερ.30.1.13 του δημοσιογράφου της εκπομπής «60 Λεπτά» στο τηλεοπτικό κανάλι ΣΙΓΜΑ με τίτλο «ΜΥΘΟΙ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΕΣ».

Για τις αναφορές στο υπό σημείο (α) ανωτέρω είναι σημαντικό να επισημανθεί πως οι παρουσιαζόμενες ως δηλώσεις της Προέδρου δεν παρατίθενται ούτε καν αυτολεξεί. Αυτό τονίζεται τόσο στην προσβαλλόμενη διοικητική απόφαση όσο και στην πρωτόδικη απόφαση η οποία, εν πάση περιπτώσει, δίδει ευρύτερο πλαίσιο για τη μη ικανοποίηση του Δικαστηρίου ότι τέτοια μεροληψία έχει καταδειχθεί.

Με όλο τον σεβασμό προς τις εισηγήσεις των Εφεσεϊόντων δεν είναι ως θέμα φρασεολογίας σε σχέση με το βάρος της απόδειξης που κρίνεται το ζήτημα, αλλά ευρύτερα, στο κατά πόσον το Δικαστήριο έχει πεισθεί πως υφίσταται υποκειμενική και/ή αντικειμενική μεροληψία, όπως οι Εφεσεϊόντες είχαν θέσει ουσιαστικά το όλο θέμα.

Δεν υπάρχει αμφιβολία πως η αμεροληψία του Διοικητικού Οργάνου είναι θεμελιακής σημασίας και αυτό ετέθη εμφαντικά από τη νομολογία μας πριν ακόμα τη θέσπιση του **περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου, Ν.158(Ι)/1999** και δη του **Άρθρου 42**.

Όπως αναφέρεται στη **Συμβούλιο Εφέσεων Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως κ.ά. ν. Παναγή κ.ά., Α.Ε. αρ. 47/14, 25.2.21**:

«Οι ισχυρισμοί περί έλλειψης αμεροληψίας και προκατάληψης πρέπει να αποδεικνύονται αυστηρά, το δε βάρος το φέρει ο αιτητής (**Νεοφύτου ν. Δημοκρατίας (2007) 3 ΑΑΔ 8**).»

Όπως πολλάκις έχει τεθεί, η κρίση περί της αμεροληψίας ή μη είναι πρωτίστως ζήτημα των υφισταμένων περιστάσεων τις οποίες θα αξιολογήσει το Δικαστήριο ad hoc. (Βλ. **Επιτροπή Προστασίας Ανταγωνισμού κ.ά. ν. Αρχή Τηλεπικοινωνιών Κύπρου κ.ά. (2017) 3 Α.Α.Δ.174**). Το στοιχείο της ύπαρξης ή μη αμεροληψίας κρίνεται αντικειμενικά, όμως με βάση τα δεδομένα της υπόθεσης. Πρωτίστως, δε, θα πρέπει

επακριβώς και πλήρως να τίθεται το σαφές περιεχόμενο των δηλώσεων που είχαν γίνει, πώς ακριβώς έγιναν και με ποιο τρόπο, ώστε να μην επιτρέπονται εικασίες ως προς το ποια ήταν η ακριβής δήλωση ή πώς αυτή μεταφέρθηκε δημοσιογραφικά.

Όπως έχει νομολογηθεί από παλαιά κάθε έλλειψη αμεροληψίας πρέπει να αποδεικνύεται με επαρκή βεβαιότητα. (Βλ. **Louca v. Savva and The Publ. Serv. Comm. & Others (1989) 3A CLR 672**, **Othonos v. The Republic (1989) 3 C.L.R.475** και **Εκτωρίδης v. Δημοκρατίας (1990) 3 Α.Α.Δ.922**).

Αυτά που έχουμε καταγράψει σε σχέση με το σημείο (α) ανωτέρω ισχύουν και για το σημείο (β), εφόσον ειδικά στο σημείο (β) οι δηλώσεις αναφέρεται ρητά πως προέρχονται από δημοσιογράφους.

Ορθά επισημαίνει η κα Καλλή πως η όλη επιχειρηματολογία των Εφεσειόντων εν τοις πράγμασι ερείδεται στη δική τους ερμηνεία για το τι ελέχθη. Όμως δεν είναι ορθό να γίνεται κάτι τέτοιο. Αυτό, εξάλλου, έχει επισημάνει το πρωτόδικο Δικαστήριο με περισσή επιμέλεια και δεν βρίσκουμε οτιδήποτε το μεμπτό στη διεργασία της σκέψης του ώστε να παρέχεται περιθώριο επέμβασής μας. Ούτε φυσικά τίθεται θέμα επιτυχίας του Λόγου Έφεσης 3, αφού δεν έχει τεκμηριωθεί ότι πρόκειται όντως για θέσεις της Επιτροπής ή της Προέδρου.

Με τον Λόγο έφεσης 5, οι Εφεσειόντες εισηγούνται πως η απόφαση της Προέδρου να μην εξαιρεθεί μετά από αίτημα εξαίρεσης που της έγινε από την πλευρά των Εφεσειόντων κατά τη διοικητική διαδικασία ήταν πλημμελής διότι δεν υπήρξε απόφαση-απάντηση του συλλογικού οργάνου επ' αυτής της πτυχής.

Έχουμε μελετήσει τις αρχικές δηλώσεις των μερών στη διοικητική διαδικασία, καθώς και τη σχετική εξέλιξη της με την απόφαση της Προέδρου για τη μη εξαίρεση της ίδιας και την εν τέλει απόφαση για την καταδίκη των Εφεσειόντων, (στην οποία επανέρχονται οι Εφεσίβλητοι στο θέμα και απορρίπτουν συλλογικά το αίτημα της εξαίρεσης).

Είναι σημαντικό βεβαίως το πώς ακριβώς ετέθη το ζήτημα ευθύς εξαρχής από το κατ' ισχυρισμό επηρεαζόμενο πρόσωπο. Παρατηρούμε λοιπόν πως στα πρακτικά της διοικητικής διαδικασίας ημερ.2.5.14 κατά την οποία τίθεται αίτημα για εξαίρεση ως άνω, ο εμφανιζόμενος τότε δικηγόρος των Εφεσειόντων (διαφορετικός από τους εκπροσωπούντες στη δικαστική διαδικασία), ανέφερε ρητώς πως «είναι θέμα το οποίο θα αντιμετωπίσει η Πρόεδρος από μόνη της» και παρακάτω «η εξαίρεση αφορά το συγκεκριμένο πρόσωπο ... και είναι εκείνο που αναμένω ότι θα πρέπει να αποφασίσει ...».

Παρακάτω δε, στο πρακτικό της Επιτροπής, ακολουθούν παρόμοιες δηλώσεις.

Διαπιστώνουμε λοιπόν ότι ειδικά και με επιμονή ζητείται από την πλευρά των Εφεσειόντων, ατομική απόφαση της Προέδρου για την εξαίρεσή της ή μη. Θεωρούμε, συμφωνώντας με την ευπαιδευτη συνήγορο των Εφεσιβλήτων, πως εν προκειμένω – για τον Λόγο έφεσης 5 – οι Εφεσειόντες κωλύονται λόγω έλλειψης εννόμου συμφέροντος να προβάλουν θέσεις ότι υπάρχει πλημμέλεια στη διαδικασία αφού είναι οι ίδιοι που κάλεσαν την Πρόεδρο να αποφασίσει ατομικά. Στην ουσία, με τις προβαλλόμενες θέσεις τους όπως προκύπτουν από τον Λόγο Έφεσης 5, ταυτόχρονα αποδοκιμάζουν και επιδοκιμάζουν τη διαδικασία με τρόπο που τους αποστερεί το έννομο συμφέρον

έγερσης και προώθησης του λόγου αυτού συνολικά (Βλ. **Αναφορικά με την Ένσταση που υποβλήθηκε δυνάμει του Άρθρου 10(5)(ζ) του Ν.33/64, όπως τροποποιήθηκε από την Ντόρια Βαρωσιώτου στην πιο πάνω απόφαση του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου, Ένσταση Αρ.2/25, ημερ.6.2.25**).

Για σκοπούς πληρότητας να αναφέρουμε πως οι εισηγήσεις που έγιναν από την πλευρά των Εφεσειόντων για τη νομική αναγκαιότητα λήψης απόφασης από όλα τα μέλη του Διοικητικού Οργάνου για την εξαίρεση ή μη της Προέδρου βασίζονται κυρίως σε ελληνική νομολογία και συγγράμματα. Σημειώνουμε πως αυτά βασίζονται σε ειδική νομοθετική διάταξη που ισχύει στην Ελλάδα, (βλ. **Σ.τ.Ε.3720/06, ημερ.14.12.06**).

Για τους λόγους που έχουμε εξηγήσει πιο πάνω οι Λόγοι Έφεσης 3 και 5 απορρίπτονται.

Προχωρούμε στην εξέταση του Λόγου Έφεσης 8 με τον οποίο οι Εφεσειόντες μέμφονται την ίδια τη λειτουργία της Επιτροπής Προστασίας Ανταγωνισμού (ΕΠΑ) ως εξεταστή, κατηγορου και δικαστή-κριτή, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι, κατά τη θέση τους, οι αποφάσεις της ΕΠΑ υπόκεινται σε περιορισμένο – ακυρωτικό μόνο – έλεγχο από το Δικαστήριο.

Έχοντας υπόψη τα πιο πάνω, το πρώτο που πρέπει να απαντηθεί είναι το κατά πόσον η έκταση του ελέγχου του Δικαστηρίου είναι επαρκής ή όχι αφού πρέπει να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις εκ του **Άρθρου 6 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ)** για άσκηση δικαστικού ελέγχου πλήρους δικαιοδοσίας.

Θεωρούμε ότι το ερώτημα απαντάται πλήρως στην απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου **Αννίτα Φιλίπιδου ν. Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς Κύπρου, Α.Ε. Αρ.7/16, 10.5.23**, στην οποία είχαν τεθεί παρόμοιοι ισχυρισμοί και αποφασίστηκαν ως εξής:

«Είναι ορθό πως το Άρθρο 6 της ΕΣΔΑ καλύπτει και διοικητικές διαδικασίες που επιβάλλουν ποινικού τύπου κυρώσεις. Ορθό είναι επίσης πως η διαδικασία διερεύνησης, εκδίκασης και επιβολής διοικητικής κύρωσης έχει συντελεστεί από ένα Διοικητικό Όργανο οπότε όντως υπάρχει συνδυασμός αρμοδιοτήτων και ιδιοτήτων. Ωστόσο, έχει κριθεί πως δεν συντελείται τέτοια παράβαση, στις περιστάσεις που το Διοικητικό Όργανο, έστω και εάν δεν συμμορφώνεται αυστηρά στις προϋποθέσεις του Άρθρου 6, μπορεί εν τέλει να ελεγχθεί από Δικαστήριο με πλήρη δικαιοδοτικό έλεγχο. Στην υπόθεση **Grande Stevens v. Italy Application nos 18640/10, 18647/10, 18663/10 et al. Judgment 4.3.2014 [Section II]**, σημειώνονται και τα εξής:

"Therefore, in administrative proceedings, the obligation to comply with Article 6 of the Convention does not preclude a 'penalty' being imposed by an administrative authority in the first instance. For this to be possible, however, decisions taken by administrative authorities which do not themselves satisfy the requirements of Article 6 para 1 of the Conventions must be subject to subsequent control by a judicial body that has full jurisdiction. The characteristics of a judicial body with full jurisdiction include the power to quash in all respects, on questions of fact and law, the decision of the body below. It must have jurisdiction to examine all questions of fact and law relevant to the dispute before it."

Στο *Sigma Radio T.V. Ltd v. Αρχής Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου (2004)3 Α.Α.Δ. 134* αναφέρθηκαν τα ακόλουθα:

«Το Άρθρο 6(1) της Ευρωπαϊκής Σύμβασης αναφέρεται σε διαδικασία ενώπιον δικαστηρίου. Εκείνο που χρειάζεται σε περιπτώσεις όπου εκδίδονται από διοικητικά όργανα αποφάσεις καθοριστικές αστικών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, είναι η δυνατότητα πρόσβασης σε δικαστήριο για προσβολή της διοικητικής απόφασης.

Εφόσον προσφέρεται τέτοια δυνατότητα, αποκτά πλέον σημασία η έκταση της δικαιοδοσίας του Δικαστηρίου.

Ως προς τους ισχυρισμούς περί παράβασης της αρχής της φυσικής δικαιοσύνης, το Δικαστήριο έχει την άποψη ότι σε περίπτωση όπου εξετάζεται παράβαση των ρυθμιστικών προνοιών του Νόμου, στον ιδιαίτερα ευαίσθητο και σημαντικό τομέα της ραδιοτηλεόρασης, η κρίση ως προς τα πράγματα, που από τη φύση τους ενδέχεται να χαρακτηρίζονται από λεπτές αποχρώσεις και πολλές διαβαθμίσεις, δικαιολογείται να αφήνεται, ως θέμα πολιτικής του Κράτους, σε ειδική ανεξάρτητη δημόσια Αρχή. Το Δικαστήριο έχει τη γνώμη ότι η προσφερόμενη στο δικό μας σύστημα αναθεωρητική δικαιοδοσία είναι αρκετή. Δεν διακρίνεται λοιπόν παράβαση των κανόνων φυσικής δικαιοσύνης, οι οποίοι εμπεριέχονται στο Άρθρο 6(1) της Ευρωπαϊκής Σύμβασης και στο Άρθρο 30.2 του Συντάγματος».

Η Εφεσείουσα ισχυρίζεται ότι εν προκειμένω το Δικαστήριο, περιοριζόμενο σε έλεγχο νομιμότητας, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως Δικαστήριο πλήρους δικαιοδοσίας και συνεπώς στοιχειοθετείται η θέση για παραβίαση του Άρθρου 6 της ΕΣΔΑ.

Δεν θα συμφωνήσουμε. Η Εφεσείουσα προσέβαλε όλες τις πτυχές της διοικητικής κρίσης, επικαλούμενη νομικούς λόγους και πλάνη περί τα πράγματα. Το πλάτος και εύρος των θέσεων της ακριβώς ήταν χαρακτηριστικό της εμβέλειας της δυνατότητας προσβολής της πράξης. Και το πρωτόδικο Δικαστήριο κάλυψε όλες τις εκφάνσεις και πτυχές των παραπόνων της, ώστε σίγουρα να μη μπορούμε να ομιλούμε για Δικαστήριο που δεν είχε πλήρη δικανικό έλεγχο. (Βλ. *Sigma Radio Television Ltd v. Cyprus Application nos 32181/04 and 35122/05, Judgment 21/10/2011*). Ο λόγος έφεσης απορρίπτεται.»

Όμοια προσέγγιση εντοπίζεται και στην **Πφαϊζερ Ελλάς Ανώνυμη Βιομηχανική Εμπορική Εταιρεία Φαρμακευτικών-Χημικών Προϊόντων και Κτηνοτρόφων (Pfizer Hellas-Cyprus Branch) κ.ά. v. Επιτροπής Προστασίας Ανταγωνισμού, Ε.Α.Δ.89/16, 26.7.23**, στην οποία, εκτός της ως άνω αυθεντίας **Φιλιππίδου**, γίνεται αναφορά και στην απόφαση του ΕΔΑΔ **SA-CAPITAL OY v. FINLAND, Application no.5556/10, 14.2.19**, όπου σημειώνεται μεταξύ άλλων:

«...it is not a requirement under Article 6 of the Convention that proceedings such as those concerning sanctions for breaches of competition law be conducted according to the classic model of a criminal trial».

Αντιθέτως, δεν συμφωνούμε με τους ευπαίδευτους δικηγόρους των Εφεσειόντων ότι η επίκληση της απόφαση **C-583/2011 P, Inuit Tapiriit Kanatami κ.λπ. κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου, 3.10.13** είναι βοηθητική για τα δεδομένα της παρούσας, εφόσον η υπόθεση αυτή αφορούσε τη δυνατότητα αναστολής εκτέλεσης πράξης γενικής ισχύος της Ένωσης ενώπιον του Εθνικού Δικαστή.

Στη βάση αυτών που εξηγήσαμε κρίνουμε ότι ο έλεγχος του Δικαστηρίου ειδικά στα πλαίσια της εξέτασης της ύπαρξης ή μη δέουσας έρευνας, επαρκούς αιτιολογίας και απουσίας πλάνης δεν μπορεί να θεωρηθεί «περιορισμένος» ως η σχετική εισήγηση.

Ο Λόγος Έφεσης 8 ομοίως απορρίπτεται.

Ο τελευταίος λόγος αυτής της ομάδας είναι ο Λόγος 9. Κρίνουμε σκόπιμο να παραθέσουμε αυτούσιο το λόγο αυτό, όπως παρουσιάζεται στο εφετήριο γιατί δημιουργούνται κάποια ερωτήματα για την εμπέλεια και την έκτασή του σε συνάρτηση πάντα με τη δοθείσα αιτιολογία στο ίδιο το εφετήριο. Ο λόγος 9 έχει ως εξής:

«Εσφαλμένα το πρωτόδικο Δικαστήριο αποφάσισε ότι δεν παραβιάζεται το δικαίωμα του ΠΟΑ για πρόσβαση στα στοιχεία του διοικητικού φακέλου και, κατ' επέκταση, η αρχή της δίκαιης δίκης, στο μέτρο που η επιτροπή στήριξε την Προσβαλλόμενη Απόφαση σε έγγραφα τα οποία εμπεριείχαν πληροφορίες οι οποίες δεν αποκαλύφθηκαν στον ΠΟΑ κατά παράβαση του άρθρου 17(9) του περί Προστασίας του Ανταγωνισμού Νόμου του 2008, Ν.13(I)/2008 καθώς και του άρθρου 43(6) του περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου του 1999, Ν.158(I)/1999.»

Προκύπτει σαφώς από το περιεχόμενο του λόγου έφεσης ότι εκείνο που προβάλλεται ως μεμπτό είναι η κρίση της Επιτροπής για το τι έπρεπε να αποκαλυφθεί ή όχι. Ωστόσο, στη δοθείσα αιτιολογία διαφαίνεται ότι για εκείνο που οι Εφεσεύοντες έχουν κυρίαρχο παράπονο είναι σε σχέση με την κρίση του πρωτόδικου Δικαστηρίου σε αίτημα που υποβλήθηκε εκ μέρους τους για αποκάλυψη, αίτημα που απορρίφθηκε από το Δικαστήριο με ενδιάμεση απόφαση του ημερ.4.12.19. Η απόφαση αυτή όπως διαφαίνεται από τα πιο πάνω δεν προσβάλλεται. Είναι φανερό, κατά την κρίση μας, ότι η εν λόγω διάσταση του περιεχόμενου του συγκεκριμένου λόγου έφεσης με την αιτιολογία του, καθιστά απαράδεκτο τον λόγο αυτό, ο οποίος και απορρίπτεται. (Βλ. **Μ.Φ.Χ. v. Μ.Κ.Χ., Έφεση αρ.28/21, 23.6.22, Τύμβιος κ.ά. v. Λιβέρα (1991) 1 Α.Α.Δ.615 και Capershill Ltd v. Ηλία, Π.Ε.152/11, 27.4.16).**

Όλοι οι λόγοι αυτής της ομάδας απορρίπτονται.

Εξέταση των Λόγων Έφεσης της Α' Ομάδας ήτοι των Λόγων Έφεσης 1, 2, 6 και 7

Με τον Λόγο Έφεσης 1, οι Εφεσεύοντες προσβάλλουν την πρωτόδικη κρίση ως λανθασμένη επί το ότι «εσφαλμένα αποφάσισε ότι η Επιτροπή Προστασίας του Ανταγωνισμού (στο εξής η «ΕΠΑ» ή «Επιτροπή»), κατά τη διερεύνηση ενδεχόμενης παράβασης από τον Αιτητή, Παγκύπριος Οργανισμός Αγελαδοτρόφων (ΠΟΑ) Δημόσια Λτδ (στο εξής ο «ΠΟΑ») των άρθρων 3 και 6 του περί της Προστασίας του Ανταγωνισμού Νόμου του 2008 (13(I)/2008) (στο εξής ο «Νόμος»), σε σχέση με τους όρους των επίδικων συμβάσεων του ΠΟΑ με τους αγελαδοτρόφους μέλη του, έλαβε υπόψη της και/ή συνεκτίμησε τις διατάξεις του περί Αναγνώρισεως Οργανώσεων Παραγωγών Γεωργοκτηνοτροφικών Προϊόντων Νόμου (164(I)/2002) (στο εξής ο «Νόμος περί Οργανώσεων Παραγωγών») και τους Κανονισμούς που εκδόθηκαν δυνάμει του Νόμου περί Οργανώσεων Παραγωγών, ήτοι τους περί Αναγνώρισεως Οργανώσεων Παραγωγών Γεωργοκτηνοτροφικών Προϊόντων (Ελάχιστα Κριτήρια Προαναγνώρισης και Αναγνώρισης και Όροι και Προϋποθέσεις Λειτουργίας) Κανονισμούς του 2004, ΚΔΠ 520/2004 (στο εξής η «ΚΔΠ 520/2004»).»

Ουσιαστικά, σκοπείται διά του λόγου αυτού να καταδειχθεί ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη το καθεστώς των Εφεσειόντων ως εκ του νόμου οργάνωσης παραγωγών, δεν καθοδηγήθηκε από το ορθό νομικό πλαίσιο, ως η εισήγηση τους και ως αποτέλεσμα το Πρωτόδικο Δικαστήριο λανθασμένα επικύρωσε τη μέθοδο ερμηνείας και κρίσης των Εφεσιβλήτων.

Συναφής επίσης είναι ο Λόγος Έφεσης 2 αφού καλύπτει ομοίως την εμβέλεια του νομοθετικού-κανονιστικού πλαισίου (ειδικά σε συνάρτηση με την ΚΔΠ 520/04) και ορθό είναι οι λόγοι αυτοί να εξετασθούν μαζί.

Είναι χρήσιμο να παραθέσουμε μέρος της επίδικης κρίσης των Εφεσιβλήτων ως καταγράφεται στην προσβαλλόμενη διοικητική απόφαση (σελ.41-44):

«Η Επιτροπή καταρχάς σημειώνει ότι ο Π.Ο.Α στις θέσεις του υποστήριξε ότι η απόφαση για σύναψη συμβάσεων αποκλειστικής διάθεσης και οι επιμέρους όροι της συνάδουν με τις διατάξεις του άρθρου 25(γ)(Ι) της ΚΔΠ 520/2004, ήτοι του εφαρμοστέου Κανονισμού του περί Αναγνώρισεως των Οργανώσεων Παραγωγών Γεωργοκτηνοτροφικών Προϊόντων Νόμου 164(Ι)/2002.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι βάσει των διατάξεων περί ελεύθερου ανταγωνισμού, ασχολείται μόνο με την εφαρμογή του περί της Προστασίας του Ανταγωνισμού Νόμου και εξετάζει κατά πόσον υπό το φώς του άρθρου 3(1) του Νόμου εν προκειμένω υφίσταται περιορισμός του ανταγωνισμού όπως αναλύεται παρακάτω. Επίσης σε αντίθεση με τις αναφορές που γίνονται στις θέσεις του Π.Ο.Α ότι τα συμπεράσματα της Έκθεσης Αιτιάσεων καταδικάζουν τον Π.Ο.Α γιατί στην ουσία οι συμβάσεις και το καταστατικό του συνάδουν με άλλη νομοθεσία του κράτους π.χ Κ.Δ.Π 520/200420, η Επιτροπή εξέτασε τις διατάξεις της εν λόγω κανονιστικής διοικητικής πράξης και αναγνωρίζει το γεγονός ότι ο Π.Ο.Α σε ένα βαθμό τις εφάρμοσε. Όμως η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι παρότι ο Π.Ο.Α εφάρμοσε εν μέρει τις εν λόγω διατάξεις της ΚΔΠ δεν αίρονται οι περιορισμοί του ανταγωνισμού.

Το άρθρο 3 του Νόμου εφαρμόζεται αποκλειστικά στις αντίθετες προς τον ανταγωνισμό ενέργειες στις οποίες προβαίνουν οι επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων με δική τους πρωτοβουλία.²¹ Η ταυτόχρονη, όμως, ύπαρξη κρατικών ρυθμίσεων όπως εν προκειμένω η Κ.Δ.Π 520/2004 δεν εξαλείφει την υποχρέωση της Επιτροπής να εξετάζει ενέργειες ή συμπεριφορές που δυνατό να περιορίσουν τον ανταγωνισμό.

Στην προκείμενη περίπτωση οι πρακτικές του Π.Ο.Α όπως καταγράφονται πιο κάτω αποτελούν στην ουσία αυτόβουλες επιχειρηματικές δραστηριότητες. Αξιολογώντας τη σχετική Κ.Δ.Π 520/2004, δεν διαφαίνεται αυτή ούτε να επιβάλλει ούτε να ενθαρρύνει τις επιχειρήσεις-ομάδες παραγωγών σε ενέργειες ενάντια του ανταγωνισμού. Η Επιτροπή δεν αγνοεί το γεγονός ότι κάποιοι όροι των συμβάσεων του Π.Ο.Α εμπεριέχουν μεταξύ άλλων κάποιους όρους της Κ.Δ.Π 520/2004 και συγκεκριμένα τους 25 (γ) (i) (iv) (vi), αλλά επισημαίνει ότι αυτοί καθαυτοί οι όροι δεν είναι αρκετοί για να συναχθεί το συμπέρασμα ότι ο ανταγωνισμός στην αγορά δεν νοθεύεται ή περιορίζεται ή παρακωλύεται. Όπως θα διαφανεί πιο κάτω, τα συμπεράσματα που προκύπτουν απορρέουν σωρευτικά από διάφορους όρους των επίμαχων συμβάσεων που συνάπτει ο Π.Ο.Α με τους αγελαδοτρόφους σε συνάρτηση με τις διατάξεις του καταστατικού της εταιρείας, των συνθηκών της αγοράς και της θέσης που κατέχει ο Π.Ο.Α στην εν λόγω αγορά.

Η Επιτροπή παρενθετικά παραθέτει πιο κάτω τους όρους 25 (γ) (i) (iv) (vi) της ΚΔΠ 520/2004.

25. Για σκοπούς αναγνώρισης, η αιτήτρια Ομ.Π. ή Ε.Ομ.Π. πρέπει –

(i) την υποχρέωση των παραγωγών να διαθέτουν στην αγορά, μέσω της Ομ.Π. ή Ε.Ομ.Π., το σύνολο της παραγωγής του προϊόντος ή των προϊόντων για τα οποία εντάχθηκαν στην Ομ.Π. ή Ε.Ομ.Π. εφόσον δεν παραβιάζουν τις διατάξεις του Νόμου και των παρόντων Κανονισμών:

Νοείται ότι, η Ομ.Π. ή Ε.Ομ.Π. δύναται να επιτρέψει στα μέλη της να διαθέτουν στην αγορά υπό τους όρους, που η ίδια καθορίζει μέρος της παραγωγής τους, η οποία να μην ξεπερνά το ποσοστό του 15%,

(iv) την επιβολή στους παραγωγούς – μέλη, κυρώσεων για κάθε παράβαση των κανόνων που έχουν θεσπιστεί από την Ομ.Π. ή Ε.Ομ.Π., τη θέσπιση εισφορών, οι οποίες βαρύνουν τα μέλη της Ομ.Π. ή Ε.Ομ.Π., περιλαμβανομένων και κυρώσεων για μη καταβολή επιβαλλόμενων εισφορών

(vi) το δικαίωμα όπως τα μέλη μιας Ομ.Π. ή Ε.Ομ.Π., τα οποία επιθυμούν να παραιτηθούν από την ιδιότητα του μέλους, μπορούν να το πράξουν, εφόσον υπήρξαν μέλη της Ομ.Π. ή Ε.Ομ.Π. τουλάχιστον για τρία χρόνια μετά την αναγνώριση της και υπό τον όρο ότι γνωστοποίησαν εγγράφως.

Από το περιεχόμενο του πιο πάνω όρου 25(γ)(i), 2η παράγραφος, προκύπτει ότι ο Π.Ο.Α είχε την δυνατότητα να επιτρέψει στους αγελαδοτρόφους μέλη του να διαθέτουν στην αγορά δηλαδή σε άλλους πλην του Π.Ο.Α μέρος της παραγωγής τους και συγκεκριμένα μέχρι ποσοστό 15% αυτής. Αντιθέτως ο Π.Ο.Α εφάρμοσε τον εν λόγω όρο στην πιο ακραία μορφή του, αποφασίζοντας την συμπερίληψη όρων στις επίμαχες συμβάσεις βάσει των οποίων οι αγελαδοτρόφοι μέλη του θα παραδίδουν το σύνολο της παραγωγής νωπού αγελαδινού γάλακτος μόνο στον Π.Ο.Α περιορίζοντας με αυτόν τον τρόπο πλήρως τον ανταγωνισμό σε μία ήδη περιορισμένη εξ' υπαρχής με ποσοστώς παραγωγής αγορά. Επισημαίνεται επίσης ότι σε σχέση με το περιεχόμενο του πιο πάνω όρου 25((γ)(iv), ο Π.Ο.Α επίσης συμπεριέλαβε τον εν λόγω όρο στις συμβάσεις αποκλειστικής διάθεσης προβλέποντας εξαντλητικές κυρώσεις στους αγελαδοτρόφους μέλη του όπως έχει διαφανεί από την έρευνα.

Η Επιτροπή επισημαίνει περαιτέρω ότι οι περιορισμοί του ανταγωνισμού προκύπτουν σωρευτικά από τους όρους των εν λόγω συμβάσεων. Καταρχάς η Επιτροπή έλαβε υπόψη της την συμβατική πρόβλεψη ότι η διάρκεια των εν λόγω συμβάσεων είναι απεριόριστη κάτι το οποίο παρεμπιπτόντως δεν προκύπτει από την Κ.Δ.Π. 520/2004. Επίσης η Επιτροπή έλαβε υπόψη της το γεγονός ότι οι εν λόγω συμβάσεις απαγορεύουν την μεταβίβαση ποσοστώς μεταξύ των παραγωγών.. Περαιτέρω, η Επιτροπή σημείωσε όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, υποχρέωση αποκλειστικής παράδοσης όλης της παραγωγής των αγελαδοτρόφων μελών μόνο στον Π.Ο.Α ενώ υπήρχε εναλλακτική λύση λιγότερο περιοριστική σύμφωνα με την ίδια την Κ.Δ.Π. 520/2004, ενώ ο Π.Ο.Α, επέλεξε την πιο ακραία υιοθέτηση της εν λόγω Κ.Δ.Π. επιβάλλοντας μάλιστα και την υποχρέωση μη άσκησης ανταγωνισμού από τους αγελαδοτρόφους μέλη του. Επιπλέον, η Επιτροπή κρίνει σκόπιμο να υπομνησθεί ότι πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη ότι στις εν λόγω συμβάσεις συμπεριλαμβάνεται και σχετικός όρος καθορισμού τιμών όπως έχει ήδη αναφερθεί ο οποίος συμβάλλει εξίσου στον περιορισμό του ανταγωνισμού.

Ως εκ τούτου, η Επιτροπή δεν αποδέχεται τις θέσεις του Π.Ο.Α. καθώς υφίσταται περιορισμός, νόθευση και παρακώλυση του ανταγωνισμού κατά παράβαση του άρθρου 3 του Νόμου.»

Το δε Πρωτόδικο Δικαστήριο επεσήμανε εν πρώτοις πως σύμφωνα με τη διάταξη του εν λόγω άρθρου 3(1), απαγορεύονται οι συμφωνίες, αποφάσεις και εναρμονισμένες πρακτικές των επιχειρήσεων που έχουν ως αντικείμενο ή αποτέλεσμα την παρακώλυση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της Δημοκρατίας. Παρατίθεται δε στη συνέχεια η υπ' αναφορά διάταξη:

«3.-(1) Τηρουμένων των διατάξεων των άρθρων 4 και 5, απαγορεύονται όλες οι συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, όλες οι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και κάθε εναρμονισμένη πρακτική, που έχουν ως αντικείμενο ή αποτέλεσμα την παρακώλυση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της Δημοκρατίας, ιδίως εκείνες οι οποίες συνίστανται -

(α) στον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό των τιμών αγοράς ή πώλησης ή άλλων όρων συναλλαγής·

(β) στον περιορισμό ή στον έλεγχο της παραγωγής, της διάθεσης, της τεχνολογικής ή των επενδύσεων.»

Παραθέτουμε το ακόλουθο εκτενές μεν, διαφωτιστικό δε, απόσπασμα από την Πρωτόδικη Απόφαση στο οποίο ο ευπαίδευτος Πρωτόδικος Δικαστής προβαίνει σε ανάλυση των σχετικών διατάξεων, ως εξής:

«Κατά τον ίδιο τρόπο, το άρθρο 101(1) της ΣΛΕΕ απαγορεύει τις ίδιες συμφωνίες, αποφάσεις και εναρμονισμένες πρακτικές των επιχειρήσεων που έχουν ως αντικείμενο ή αποτέλεσμα την παρακώλυση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της εσωτερικής αγοράς και δύναται να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών.

Ωστόσο, δυνάμει του άρθρου 5 του Νόμου, έχον πλαγίοντιτλο «Εξαιρέσεις από το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 3», μπορούν να εκδοθούν από το Υπουργικό Συμβούλιο Διατάγματα, με τα οποία να κηρύσσεται ανεφάρμοστο το προαναφερθέν άρθρο 3, σε συγκεκριμένες κατηγορίες συμπράξεων[9].

Εν προκειμένω, εκδόθηκε το προαναφερθέν Διάταγμα (ΚΔΠ 7/98). Σε Ενωσιακό δε επίπεδο, το άρθρο 42 ΣΛΕΕ προβλέπει ότι οι κανόνες του ανταγωνισμού δεν εφαρμόζονται στην παραγωγή και στο εμπόριο των γεωργικών προϊόντων, παρά μόνο κατά το μέτρο που ορίζεται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, τα οποία και εξέδωσαν τον Κανονισμό.

Στο άρθρο 175 του Κανονισμού, προβλέπεται ότι «Εάν ο παρών κανονισμός δεν ορίζει άλλως, τα άρθρα 81 έως 86 της συνθήκης [για την Ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ΣΕΚ)] και οι εκτελεστικές διατάξεις τους **εφαρμόζονται**, με την επιφύλαξη του άρθρου 169 του παρόντος κανονισμού, σε όλες τις συμφωνίες, αποφάσεις και πρακτικές που αναφέρονται στο άρθρο 81 παράγραφος 1 και στο άρθρο 82 της συνθήκης, οι οποίες σχετίζονται με την παραγωγή ή την εμπορία των προϊόντων που αναφέρονται στα στοιχεία α) έως η), στο στοιχείο ια) και στα στοιχεία ιγ) έως κα) του άρθρου 1 και στο άρθρο 1 παράγραφος 3 του παρόντος κανονισμού.» (σημειώνεται ότι το γάλα και

γαλακτοκομικά προϊόντα ρητά αναφέρονται στο στοιχείο ιστ) του άρθρου 1 του εν λόγω Κανονισμού).

Το δε άρθρο 176 του Κανονισμού, με τίτλο «Εξαιρέσεις», αναφέρεται στις περιπτώσεις μη εφαρμογής του άρθρου 81(1) της ΣΕΚ (νυν άρθρο 101 ΣΛΕΕ). Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την παράγραφο (1) του άρθρου 176-

«1. Το άρθρο 81 παράγραφος 1 της συνθήκης δεν εφαρμόζεται στις συμφωνίες, αποφάσεις και πρακτικές, οι οποίες αναφέρονται στο άρθρο 175 του παρόντος κανονισμού και αποτελούν αναπόσπαστο μέρος μιας εθνικής οργάνωσης αγοράς ή είναι αναγκαίες για την επίτευξη των στόχων του άρθρου 33 της συνθήκης.

Ειδικότερα, το άρθρο 81 παράγραφος 1 της συνθήκης δεν εφαρμόζεται στις συμφωνίες, αποφάσεις και πρακτικές παραγωγών, ενώσεων παραγωγών ή ενώσεων των εν λόγω ενώσεων που ανήκουν σε ένα και μόνο κράτος μέλος, οι οποίες, χωρίς να επιβάλλουν υποχρέωση εφαρμογής καθορισμένης τιμής, αφορούν την παραγωγή ή την πώληση γεωργικών προϊόντων ή τη χρήση κοινών εγκαταστάσεων αποθήκευσης, επεξεργασίας ή μεταποίησης γεωργικών προϊόντων, εκτός εάν η Επιτροπή διαπιστώσει ότι, με τον τρόπο αυτόν, αποκλείεται ο ανταγωνισμός ή ότι τίθενται σε κίνδυνο οι στόχοι του άρθρου 33 της συνθήκης.».

Εν προκειμένω, ως έχει προαναφερθεί, είναι παραδεκτό ότι δεν υφίσταται επηρεασμός του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών και, συνακόλουθα, δεν εφαρμόζεται το σχετικό άρθρο της Ενωσιακής νομοθεσίας. Κατά συνέπεια, ως ορθώς επισημαίνεται και από τη συνήγορο της καθ' ης η αίτηση, δεν θα μπορούσε να τύχει εφαρμογής το υπό αναφορά άρθρο (176) του Κανονισμού, το οποίο προβλέπει τότε δεν εφαρμόζεται το άρθρο 101 ΣΛΕΕ: για να τύχει επίκλησης το υπό αναφορά άρθρο 176 του Κανονισμού, θα πρέπει πρώτα να τυγχάνει εφαρμογής το άρθρο 101 ΣΛΕΕ, και μετά, σε δεύτερο επίπεδο, να εξεταστεί εάν συντρέχουν οι προϋποθέσεις για την μη εφαρμογή του τελευταίου. Οι περί του αντιθέτου θέσεις της πλευράς του αιτητή, ότι δηλαδή δεν απαιτείται να υπάρχει επηρεασμός του διακοινοτικού εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών για να εφαρμόζονται τα άρθρα 175 και 176 του Κανονισμού, φαίνεται να παραγνωρίζουν τις διατάξεις των προεκτεθέντων άρθρων.

Βεβαίως δεν παραγνωρίζω την αμεσότητα που ένας Ευρωπαϊκός Κανονισμός διαθέτει ως προς την εφαρμογή του στην εθνική έννομη τάξη, αυτό ωστόσο ισχύει ως προς τα θέματα που ο εκάστοτε Κανονισμός ρυθμίζει και που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του. Το δε άρθρο 176 του Κανονισμού εφαρμόζεται στις περιπτώσεις που η υπό εξέταση συμφωνία, απόφαση και/ή πρακτική, καταρχάς εμπίπτει στο άρθρο 101 ΣΛΕΕ (81(1) ΣΕΚ) και, άρα, υπάρχει επηρεασμός του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών, για να εφαρμόζεται το Ενωσιακό δίκαιο ανταγωνισμού. Στην υπό εξέταση περίπτωση, όμως, όπου δεν υπάρχει επηρεασμός του διακοινοτικού εμπορίου, ο εν λόγω Κανονισμός δεν εφαρμόζεται σε κάθε περίπτωση που εξετάζονται οι πράξεις, αποφάσεις και/ή πρακτικές ενώσεων παραγωγών, αλλά στις περιπτώσεις συμφωνιών, αποφάσεων και πρακτικών που αναφέρονται στα άρθρα 81(1) και 82 ΣΕΚ και οι οποίες σχετίζονται με την παραγωγή ή την εμπορία των προϊόντων που καλύπτονται από τον Κανονισμό. Όπως ήδη λέχθηκε, για να γίνεται λόγος για τα άρθρα 101 και 102 ΣΛΕΕ (άρθρα 81 και 82 ΣΕΚ), θα πρέπει πρώτα να διαπιστωθεί ο επηρεασμός του διακοινοτικού εμπορίου. Συνεπώς, δεν μπορώ να συμφωνήσω με τη θέση της πλευράς του αιτητή ότι δεν απαιτείται να υπάρχει επηρεασμός του διακοινοτικού εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών, για να εφαρμόζονται τα άρθρα 175 και 176 του

Κανονισμού: η προσέγγιση αυτή δεν συνάδει με το περιεχόμενο των προεκτεθέντων άρθρων 175[10] και 176.

Εφόσον λοιπόν τυγχάνει εν προκειμένω εφαρμογής το εθνικό δίκαιο του ανταγωνισμού, εφαρμοστέες, κατά κανόνα, είναι οι σχετικές κανονιστικές πράξεις που εκδίδονται δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας. Μόνο δε σε περίπτωση που δεν υπάρχει στην εθνική νομοθεσία διάταξη αντίθετη με αντίστοιχη του Ενωσιακού δικαίου εφαρμόζονται κατ' αναλογία οι διατάξεις των Ευρωπαϊκών Κανονισμών, σύμφωνα με το άρθρο 5(2) του Νόμου[11]. Εν προκειμένω, ωστόσο, ως έχει ήδη λεχθεί, σε σχέση με τις προβλεπόμενες εξαιρέσεις, υφίσταται σχετικό Διάταγμα που εκδόθηκε δυνάμει του Νόμου, με αποτέλεσμα, πράγματι, να μην υφίσταται οποιοδήποτε κενό, προκειμένου να τύχει εφαρμογής ο Κανονισμός.

Επαναλαμβάνεται δε η ουσιώδης διάκριση μεταξύ του Κανονισμού και της Κ.Δ.Π. 7/98: ο μεν Κανονισμός εφαρμόζεται σε κάθε περίπτωση που θα τεθεί θέμα εφαρμογής του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, συνεπώς σε κάθε περίπτωση που επηρεάζεται το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών και ο ανταγωνισμός στην εσωτερική αγορά. Αντίθετα, η Κ.Δ.Π. 7/98 εφαρμόζεται στις περιπτώσεις που δεν επηρεάζεται το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών και, συνακόλουθα, εφαρμόζεται αποκλειστικά το άρθρο 3 του Νόμου.

Άμεσα σχετική με το υπό συζήτηση ζήτημα είναι η απόφαση του ΔΕΕ στην **Υπόθεση C-137/00 Milk Marque and National Farmers' s Union [2003] ECR I-7975, [2004] 4 CMLR 293**, στην οποία παραπέμπει και η καθ' ης η αίτηση στη δική της απόφαση, από την οποία προκύπτει με σαφήνεια η δυνατότητα των κρατών μελών να εφαρμόζουν κανόνες της εθνικής νομοθεσίας περί ανταγωνισμού επί των παραγωγών γάλακτος και/ή σε οργανώσεις παραγωγών.

Συνεπώς, κρίνω ότι στην υπό κρίση περίπτωση, η Επιτροπή, νόμιμα και ως όφειλε, εφάρμοσε τις εθνικές διατάξεις.»

Η υπόθεση C-671/15 *Président de l'Autorité de la concurrence v. Association des producteurs vendeurs d'endives (APVE) etc, ημερ.14.11.17*, αφορά ακριβώς την εφαρμογή των Διατάξεων 101-106 ΣΛΕΕ και συναφών Ευρωπαϊκών Κανονισμών, ως οι Κανονισμοί που μας απασχολούν.

Με την επίδικη απόφαση, η Γαλλική Αρχή Ανταγωνισμού διαπίστωσε ότι οι καθ' ων η αίτηση είχαν θέσει σε εφαρμογή στην αγορά ραδικιών αντίβ, μια σύνθετη και συνεχή σύμπραξη σε σχέση με την τιμή των ραδικιών αυτών μέσω διαφόρων μηχανισμών. Έκρινε επίσης ότι οι επίμαχες συμφωνίες δεν έπρεπε να θεωρηθούν απαραίτητες για την επίτευξη των στόχων της κοινής αγροτικής πολιτικής.

Στα ένδικα μέσα που ακολούθησαν η απόφαση αυτή ακυρώθηκε. Στη συνέχεια κατεχωρήθηκε αίτηση αναίρεσης στο Γαλλικό Cour de Cassation, το οποίο, ενώ επεσήμανε πως η αρχή της εφαρμογής των ευρωπαϊκών κανόνων ανταγωνισμού στον γεωργικό τομέα είναι κατοχυρωμένη, ζήτησε με αίτημα προδικαστικών ερωτημάτων στο ΔΕΕ, διευκρινίσεις σε σχέση με τις εξαιρέσεις του κανόνα.

Παραθέτουμε τις σκέψεις 45 – 50 του ΔΕΕ:

«45Εξ αυτού συνάγεται ότι, στον εν λόγω τομέα, οι περιπτώσεις μη εφαρμογής του άρθρου 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ δεν περιορίζονται αποκλειστικά και μόνο στις

- πρακτικές που αναφέρονται στα άρθρα 176 και 176α του κανονισμού 1234/2007, αλλά καλύπτουν επίσης τις πρακτικές που μνημονεύονται στην προηγούμενη σκέψη της παρούσας αποφάσεως.
- 46 Ωστόσο, το περιεχόμενο των εξαιρέσεων αυτών πρέπει να ερμηνεύεται στενά.
- 47 Όπως το Δικαστήριο είχε ήδη την ευκαιρία να διευκρινίσει, οι κοινές οργανώσεις των αγορών δεν αποτελούν τομείς στους οποίους αποκλείεται η εφαρμογή των κανόνων του ανταγωνισμού (απόφαση της 9ης Σεπτεμβρίου 2003, Milk Marque και National Farmers' Union, C-137/00, EU:C:2003:429, σκέψη 61).
- 48 Αντιθέτως, η εξασφάλιση πραγματικού ανταγωνισμού στις αγορές των γεωργικών προϊόντων συνιστά έναν από τους σκοπούς της κοινής γεωργικής πολιτικής καθώς και της κοινής οργανώσεως των αγορών (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 9ης Σεπτεμβρίου 2003, Milk Marque και National Farmers' Union, C-137/00, EU:C:2003:429, σκέψεις 57 και 58).
- 49 Πρέπει επίσης να υπογραμμισθεί ότι, σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, οι σχετικές πρακτικές δεν πρέπει να βαίνουν πέραν του αυστηρώς αναγκαίου ορίου για την επίτευξη του ή των σκοπών που έχουν ανατεθεί στην επίμαχη ΟΠ ή ΕΟΠ σύμφωνα με τους κανόνες που διέπουν την κοινή οργάνωση της οικείας αγοράς.
- 50 Υπό το πρίσμα των προεκτεθέντων, πρέπει να εξετασθεί εάν πρακτικές όπως οι επίμαχες στην κύρια δίκη με τις οποίες ορισμένες ΟΠ, ΕΟΠ και επαγγελματικές οργανώσεις στον τομέα των ραδικιών αντίβ προβαίνουν στον συλλογικό καθορισμό ελάχιστων τιμών πωλήσεως, σε συνεννόηση όσον αφορά τις διατιθέμενες στην αγορά ποσότητες και σε ανταλλαγή στρατηγικών πληροφοριών εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής της κατά το άρθρο 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ απαγορεύσεως των συμπράξεων.»

Παρατηρούμε ότι στην κρινόμενη περίπτωση, απασχόλησε την Επιτροπή Προστασίας του Ανταγωνισμού το όλο θέμα. Διαπίστωσε εν πρώτοις πως ο Π.Ο.Α. σε ένα βαθμό τις εφάρμοσε (ήτοι ΚΔΠ 520/04). Συνέχισε όμως να πει πως οι πρακτικές τους αποτελούν στην ουσία αυτόβουλες επιχειρηματικές δραστηριότητες, τονίζοντας ότι η ΚΔΠ 520/04 δεν φαίνεται να ενθαρρύνει επιχειρησιακές ενέργειες κλάδων παραγωγών ενάντια του ανταγωνισμού.

Επεξηγεί δε, παρακάτω, όπως διαφαίνεται από το απόσπασμα της προσβαλλόμενης απόφασης που παρατέθηκε, γιατί οι καταγγελλόμενες πράξεις συνιστούσαν παραβίαση του ανταγωνισμού. Παρατηρεί ακόμα πως ο Π.Ο.Α. εφάρμοσε τον εν λόγω όρο (25(γ)(i) ανωτέρω) «στην πιο ακραία μορφή του, αποφασίζοντας την συμπερίληψη όρων στις επίμαχες συμβάσεις βάσει των οποίων οι αγελαδοτρόφοι μέλη του θα παραδίδουν το σύνολο της παραγωγής ναπού αγελαδινού γάλακτος μόνο στον Π.Ο.Α. περιορίζοντας με αυτόν τον τρόπο πλήρως τον ανταγωνισμό σε μία ήδη περιορισμένη εξ' ύπαρξης με ποσοτώσεις παραγωγής αγορά. Επισημαίνεται επίσης ότι σε σχέση με το περιεχόμενο του πιο πάνω όρου 25(γ)(iv), ο Π.Ο.Α. επίσης συμπεριέλαβε τον εν λόγω όρο στις συμβάσεις αποκλειστικής διάθεσης προβλέποντας εξαντλητικές κυρώσεις στους αγελαδοτρόφους μέλη του όπως έχει διαφανεί από την έρευνα.»

Αξιοσημείωτη επίσης είναι η αναφορά της Επιτροπής πως ενώ υπήρχε εναλλακτική λύση λιγότερο περιοριστική (για την υποχρέωση αποκλειστικής παράδοσης όλης της παραγωγής των αγελαδοτρόφων μελών) ο Π.Ο.Α. επέλεξε την πιο ακραία τοποθέτηση (βλ. επίσης πιο πάνω στο ίδιο απόσπασμα).

Είναι σαφές από τα πιο πάνω πως ακολουθείται η προσέγγιση της ευρωπαϊκής νομολογίας και ορθά το Πρωτόδικο Δικαστήριο δεν διαπίστωσε πλάνη ή έλλειψη

αιτιολογίας ή λανθασμένη ερμηνεία ή αντίληψη του νομοθετικού και κανονιστικού πλαισίου.

Επίσης προκύπτει σαφώς από τα πιο πάνω πως αφ' ενός οι Εφεσίβλητοι έλαβαν υπόψη τους το καθεστώς των Εφεσειόντων ως ένωσης παραγωγών και αφετέρου εξέτασαν την υπόθεση κατ' ορθό πλαίσιο και χωρίς να αγνοούν το νομοθετικό έρεισμα της δραστηριοποίησης των Εφεσειόντων ως παραγωγών. Ορθά όμως τονίστηκε, με επίκληση μάλιστα σχετικής Ευρωπαϊκής Νομολογίας, πως και στον τομέα της κοινής οργάνωσης αγοράς γαλακτοκομικών οι Εθνικές Αρχές Ανταγωνισμού είναι αρμόδιες για την εφαρμογή της Εθνικής τους νομοθεσίας, για τον Ανταγωνισμό.

Στη **C-137/00 Milk Marque and National Farmer's Union** (ανωτέρω), αναφέρεται στη σκέψη 58:

«Πράγματι, καίτοι αληθεύει ότι το άρθρο 36ΕΚ αναθέτει στο Συμβούλιο να καθορίζει το μέτρο κατά το οποίο πρέπει να εφαρμόζονται οι κοινοτικοί κανόνες ανταγωνισμού επί της παραγωγής και της εμπορίας γεωργικών προϊόντων, ώστε να λαμβάνεται υπόψη η ειδική κατάσταση των αγορών αυτών των προϊόντων, εντούτοις η διάταξη αυτή θέτει την αρχή της εφαρμογής των κοινοτικών κανόνων περί ανταγωνισμού στον γεωργικό τομέα.»

(Βλέπετε επίσης Υπόθεση **C-2/18, Lietuvos Respublikos Seimo narių grupė, 13.11.19.**)

Ορθά συνεπώς το Πρωτόδικο Δικαστήριο προέβη στη σχετική ανάλυση επικυρώνοντας τη διοικητική απόφαση. Για τους λόγους που εξηγούνται οι Λόγοι Έφεσης 1 και 2 απορρίπτονται.

Εν μέρει σχετικός με τους άνω λόγους είναι και ο Λόγος Έφεσης 6, με βάση τον οποίο, οι Εφεσειόντες μέμφονται το Πρωτόδικο Δικαστήριο πως λανθασμένα έκρινε «*ότι οι επίδικες συμφωνίες, αποφάσεις και πρακτικές για τις οποίες κατηγορήθηκε ο Αιτητής ότι έχει ενόψει αυτών, παραβιάσει τα άρθρα 3(1)(α) και 3(1)(β) του Νόμου, δεν εμπίπτουν στις εξαιρέσεις από το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 3 του Νόμου δυνάμει των εξαιρέσεων που ορίζουν: (α) το άρθρο 5(1), (2) και (3)(β) του Νόμου και (β) τα άρθρα 175 και 176(1) του Κανονισμού (ΕΚ)1234/07 για τη θέσπιση της κοινής οργάνωσης των γεωργικών αγορών και ειδικών διατάξεων για ορισμένα γεωργικά προϊόντα («Ενιαίος Κανονισμός ΚΟΑ»), αλλά και (γ) των εξαιρέσεων που ορίζει η ΚΔΠ7/98.*»

Κεντρικά σημεία αυτού του λόγου ήδη απαντήθηκαν και είναι σχετικά τα αποσπάσματα της επίδικης διοικητικής απόφασης αλλά και της πρωτόδικης απόφασης που τα καλύπτουν (ανωτέρω).

Επιπρόσθετα παρατηρούμε τα ακόλουθα:

Το **Άρθρο 5 του Νόμου** επιτρέπει την έκδοση Διαταγμάτων από το Υπουργικό Συμβούλιο, με τα οποία το **Άρθρο 3 του ίδιου Νόμου** κηρύσσεται ανεφάρμοστο αναφορικά με συγκεκριμένες κατηγορίες συμπράξεων με προϋποθέσεις που τίθενται. Για δε το επίδικο θέμα είναι σχετική η ΚΔΠ 7/98.

Η εισήγηση για την εμβέλεια εφαρμογής των ως άνω έχει απαντηθεί με πληρότητα και επιμέλεια στο παρατεθέν στην εξέταση του Λόγου Έφεσης 1, απόσπασμα από την

πρωτόδικη κρίση. Υιοθετούμε τα σημεία αυτά ως ορθή ερμηνεία του νομοθετικού πλαισίου.

Συνεπώς, ο Λόγος Έφεσης 6 απορρίπτεται.

Με τον 7ον Λόγο Έφεσης οι Εφεσεύοντες μέμφονται την κρίση του Πρωτόδικου Δικαστηρίου πως οι θέσεις τους σε σχέση με την έλλειψη δέουσας έρευνας και εμφιλωχόρησης πλάνης είναι ζητήματα τεχνικής φύσεως εκφεύγοντα του δικαστικού ελέγχου. Ουσιαστικά πλήττεται το συνολικό συμπέρασμα του Πρωτόδικου Δικαστηρίου για το θέμα της έρευνας, πλάνης και αιτιολογίας.

Αυτή η εισήγηση, μ' όλο τον σεβασμό αδικεί την πρωτόδικη κρίση, αφού στα πλαίσια του ακυρωτικού ελέγχου το Πρωτόδικο Δικαστήριο, εξονυχιστικά και με λεπτομέρεια, καλύπτοντας πολλές σελίδες, εξέτασε τις θέσεις των πλευρών και έδωσε επαρκείς απαντήσεις σε σχέση με το κατά πόσο η προσβαλλόμενη απόφαση στηρίχθηκε σε επαρκή και αξιόπιστα στοιχεία και ότι υπήρξε αιτιολογημένη.

Συμφωνούμε απόλυτα με τα λεχθέντα στην υπόθεση **Ε.Δ.Δ.67/17, Αρχή Τηλεπικοινωνιών Κύπρου ν. Επιτροπής Προστασίας του Ανταγωνισμού κ.ά., 12.5.25:**

«Από τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και του Γενικού Δικαστηρίου, προκύπτει πως παρά το ευρύ περιθώριο εκτίμησης της Επιτροπής σε τεχνικά ζητήματα, όταν αυτή η εκτίμηση αμφισβητηθεί ως ανατιολόγητη ή αποτέλεσμα έλλειψης δέουσας έρευνας και πλάνης περί τα πράγματα ή το νόμο, το Δικαστήριο οφείλει να εξετάσει τους λόγους ακυρώσεως, αλλά κυρίως να αιτιολογήσει την απόφαση του σε σχέση με την απόρριψη ή αποδοχή τους.»

Όμως, στην παρούσα υπόθεση, δεν παρατηρείται η έλλειψη αιτιολογίας σε συνάρτηση με τους σχετικούς λόγους ακύρωσης και ούτε αυτοί απορρίφθηκαν χωρίς αιτιολογία με την επίκληση ότι αποτελούν «τεχνικά θέματα». Αντιθέτως, διαγιγνώσκουμε από την πρωτόδικη απόφαση πλήρη και ουσιαστική εξέταση των συναφών λόγων ακύρωσης. Η επίκληση του ανέλεγκτου, επιμέρους για κάποια τεχνικά θέματα, δεν εμπόδισε τον ευπαίδευτο Πρωτόδικο Δικαστή από το να εξετάσει εξονυχιστικά τους λόγους ακύρωσης εφαρμόζοντας στην πράξη τη σκέψη 89 της απόφασης του Γενικού Δικαστηρίου στην υπόθεση **T-201/04, Microsoft Corp. κατά Επιτροπής Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 17.9.07**, όπου λέχθησαν τα εξής:

«89.Ωστόσο, ναι μεν ο κοινοτικός δικαστής αναγνωρίζει στην Επιτροπή περιθώριο εκτιμήσεως σε οικονομικά ή τεχνικά ζητήματα, πλην όμως τούτο δεν συνεπάγεται ότι δεν πρέπει να ελέγχει την εκ μέρους της Επιτροπής ερμηνεία στοιχείων τέτοιας φύσεως. Συγκεκριμένα, ο κοινοτικός δικαστής δεν οφείλει να εξακριβώσει μόνο την ακρίβεια των προβληθέντων αποδεικτικών στοιχείων, την αξιοπιστία και τη συνοχή τους, αλλά και να ελέγξει αν τα στοιχεία αυτά αποτελούν το σύνολο των κρίσιμων δεδομένων που πρέπει να ληφθούν υπόψη για την εκτίμηση μιας περίπλοκης καταστάσεως και αν μπορούν να στηρίξουν τα συμπεράσματα που συνήχθησαν βάσει των δεδομένων αυτών (βλ., υπό την έννοια αυτή, όσον αφορά τον έλεγχο των πράξεων συγκεντρώσεως, απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Φεβρουαρίου 2005, C-12/03 P, Επιτροπή κατά Tetra Laval, Συλλογή 2005, σ. I-987, σκέψη 39).»

Όπως ειδικά τονίζει το Πρωτόδικο Δικαστήριο (αλλά και εξηγεί διεξοδικά) είχαν αξιολογηθεί δεόντως από την Επιτροπή οι επιμέρους ισχυρισμοί, όπως το στοιχείο της εποχικότητας, ως κύριο μάλιστα χαρακτηριστικό της παραγωγής του νωπού αγελαδινού γάλακτος, το στοιχείο της δυναμικότητας των μονάδων των παραγωγών μελών του ΠΟΑ, το θέμα των ποσοστώσεων, αλλά και πολλές άλλες θέσεις με ειδική αναφορά και επεξήγηση στις αντίστοιχες σελίδες από τη Διοικητική Απόφαση, για να καταλήξει το Πρωτόδικο Δικαστήριο στο εμπεριστατωμένο και εύλογο συμπέρασμα πως η απόφαση της Διοίκησης ήταν προϊόν επαρκούς έρευνας, ήταν δεόντως αιτιολογημένη και καμιά πλάνη δεν εμφιλοχώρησε.

Πρόκειται για ιδιαίτερα μακροσκελή ανάλυση, ωστόσο θα δώσουμε ένα μικρό παράδειγμα για τον τρόπο αντιμετώπισης του ευπαίδευτου Πρωτοδίκου Δικαστή σε ένα από τα πολλά θέματα που απασχόλησαν:

«Περαιτέρω, ως προς τον ισχυρισμό περί πλάνης αναφορικά με την ταύτιση του κόστους παραγωγής και οικονομικής αξίας, παρατηρώ ότι η καθ' ης η αίτηση παραπέμπει στον Πίνακα 4 της προσβαλλόμενης απόφασης (βλ. σελ. 128), καθώς και στις Γραφικές Παραστάσεις 1, 2 και 3 της απόφασης (σελ. 138, 142 και 145), όπου εκτίθενται οι τιμές γάλακτος και σχετικές συγκρίσεις. Επιπρόσθετα, στη σελίδα 126 της απόφασης, γίνεται αναφορά στο test της United Brands, στο οποίο αναφέρεται η πλευρά του αιτητή, και καταγράφεται η μεθοδολογία που ακολουθείται για σκοπούς διαπίστωσης της επιβολής αθέμιτων τιμών. Όπως δε προκύπτει από τις σελίδες 125-127 της απόφασης, η Επιτροπή, αφού σημείωσε ότι «υπάρχουν αποκλίνουσες απόψεις στη νομολογία και τη θεωρία σχετικά με την εφαρμογή του test της United Brands», ανέφερε επίσης ότι, κατά την οικονομική ανάλυση που διενήργησε, άντλησε καθοδήγηση από την Υπόθεση United Brands[14], προχώρησε και αξιολόγησε κατά πόσο η τιμή πώλησης από τον Π.Ο.Α προς τους παστεριωτές, τα τυροκομεία και τις παγωτοβιομηχανίες ήταν υπερβολική, δηλαδή αθέμιτη και/ή μη δίκαιη, και κατέληξε σε συγκεκριμένα συμπεράσματα (σχετικές με το υπό συζήτηση ζήτημα είναι και οι σελίδες 158-159 και 58 της προσβαλλόμενης απόφασης, ενώ και στις σελίδες 156-157 εκτίθενται οι πληροφορίες που η Επιτροπή συνέλεξε από τους βιομηχάνους).»

Είναι φανερό, πως και ο λόγος αυτός είναι αβάσιμος και απορρίπτεται.

Ομοίως, όλοι οι Λόγοι Έφεσης αυτής της ομάδας απορρίπτονται.

Εξέταση των Λόγων Έφεσης της Γ' Ομάδας, ήτοι του Λόγου Έφεσης 4

Τελευταίος προς εξέταση λόγος είναι ο λόγος 4, ο μόνος που αφορά το θέμα της ποινής. Είχε κριθεί από τους Εφεσίβλητους, στην προσβαλλόμενη απόφαση, ότι οι διαπιστωθείσες παραβάσεις ήταν συνεχιζόμενες και αυτό θεωρήθηκε επιβαρυντικός παράγοντας. Αυτό, κατά τους Εφεσείοντες, ήταν ανεπίτρεπτο και αναιτιολόγητο.

Σκόπιμο είναι να θέσουμε το σχετικό απόσπασμα από τις σελ. 171-172 της προσβαλλόμενης απόφασης:

«13.2.2. Διάρκεια Παραβάσεων

Ως έχει αναφερθεί παρόλο που ο ουσιώδης χρόνος της έρευνας αφορά την περίοδο από 1/1/2009 μέχρι 28/5/2012, εντούτοις οι διαπιστωθείσες παραβάσεις είναι συνεχιζόμενες, αφού ο Π.Ο.Α. δεν έχει προχωρήσει σε αλλαγή των όρων των

συμβολαίων και της ρήτρας αποκλειστικότητας, αλλά ούτε της εφαρμογής του μέτρου Ο.Π.Γ. και του τρόπου τιμολόγησης του νωπού αγελαδινού γάλακτος κατά τρόπο που να μην υφίστανται παραβάσεις του Νόμου.

Ειδικότερα, όπως έχει ήδη διαπιστωθεί, οι Συμφωνίες μεταξύ του Π.Ο.Α. και των αγελαδοτρόφων/μελών ισχύουν έως και σήμερα. Επίσης, διαπιστώθηκε ότι το ΟΠΓ ίσχυε από το 2009 έως και σήμερα. Τέλος, στη βάση των υπό εξέταση στοιχείων, διαπιστώθηκε υπερβολική τιμολόγηση από τον Π.Ο.Α. κατά παράβαση του άρθρου 6(1)(α) του Νόμου, που αφορούσε την περίοδο 2009 έως και 2011.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι δεν υπάρχει οποιαδήποτε δήλωση ή και οποιοσδήποτε ενδείξεις που δεικνύουν ότι οι διαπιστωθείσες παραβάσεις έχουν παύσει ή και ότι λήφθηκαν οποιαδήποτε μέτρα ή/και βήματα για παύση αυτών από τον Π.Ο.Α.»

Προκύπτει από το ως άνω σκεπτικό ότι υφίσταται τεκμηρίωση και επαρκής αιτιολόγηση, ώστε να παρέχεται έρεισμα επίκλησης επιβαρυντικού παράγοντα.

Εν πάση περιπτώσει, οι Εφεσείοντες δεν υποστήριξαν – σε κανένα στάδιο της διαδικασίας – κατά πόσο οι παραβάσεις είχαν τερματιστεί και πότε, ώστε ο συναφής λόγος ακύρωσης και/ή ο εν γένει ισχυρισμός για αντιστροφή του βάρους απόδειξης να στοιχειοθετείτο.

Συνεπώς, δεν υφίσταται πεδίο παρέμβασης μας. Και ο λόγος αυτός απορρίπτεται.

Κατάληξη

Για όλους τους λόγους που εξηγήσαμε, η Έφεση απορρίπτεται συνολικά με έξοδα εκ €4.000- υπέρ των Εφεσιβλήτων.